

מסורת הש"ס

(א) לשל ט, ז. (ב) קידושין עו. חולין ד. (ג)תוספתא פסחים פ"ג, א (ד) נדרים מז: חולין פ"ג, א (ה) נדרים כד, א (ו) פסחים לח: (ז) חולין ד, א. (ח) 'נוע' היטב חוס' יבמות לא: ד"ה והא, (ט) ז"ל לידן, רש"ע, (י) נדרים וינאלה;.

גליון הש"ס

בחגי' חוץ מגיטי נשים. ע"ב דף קס ע"ב מד"ה שלח תתלק:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כי וכו' ואי לאו דכתי וכו' (ב) עבדא דאביא דקני:

מוסף רש"י

כל גט. כלומר כל שטר (דע"ל ט). מצות כותי מותרת. לאכלה בפסח ואין בה משום חששא דמחין (קדושין עו). ולא חיישין למחין בפסח (חולין ד). ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. שהכחש קצתו חובה לאכול מנה גלילה ראשונה דכתיב (שמות יב) בערב תאכלו מנות, ואם יטב ולא אכל עבר בעשה (חולין ד.) ויולא בה דלא היו בקמחין ונזקיית של עובדי סבבים שלא חתמו, דק"ל (פסחים מ). אדם ממלא כריוס מהם ובעד שילכל כית מנה אחרת באתרוג, משום דבמלת מנוה צניין שימור לשם מנוה, אכל מנת כותי אין צריך לאכול מנה אחרת באתרוג דבקיף במנות שומר (קדושין עו).

איכא בינייהו שמוס מוצהקין. כלומר ת"ק בשיטתיה דרבי אלעזר קאי ומדברנן הוא דפסליה דילמא אחי למיסמך אחתומין ולמוסרו בפניהם ואמא ר' שמעון למימר אס שמות מוצהקים דעובדי כוכבים הן שאין ישראל נקראין באותן שמות לאו היינו מווייף מתוכו דמודה ר"א דכולי עלמא ידעי דעובדי כוכבים הס ולא אחי למיסמך עלייהו בלא עדי מסירה: **חזרה**. רנא לחזור בשניהם לר"מ פסולא דאורייתא הוא דהא כיון דבטיל משלח לשליחותיה דשליח נמלא שאינו שלוחו ואין כלן גירושין כלל והיינו דאורייתא דרחמנא אמר ונתן בידה' וזה לא נתן לא הוא ולא שלוחו: הכי גרסינן **אלא כי קסני מילא דליאס בקדושין**. כלומר כי פרכין לעיל האיכא מחובר ולשמה לא תשני פסולא דאורייתא לא קסני אלא אימא מילתא דלימא בקדושין לא קמני כגון לשמה. ומחובר אימא נמי בשטרי קידושין כדכתיב (דברים כד) ויאלא מצינו והיתה לאיש אחר איתקוש הווייה ליאלא (קידושין ה.ו.ש"ג). אכל בפני נכתב לימיה בקדושין דתקנתא דרבנן בעלמא היא גביטין דילמא אחי בעל מערער ופסיל ליה. ועד גביטין היינו טעמא כדלקמן (ע"ב) דעדי הגט אין חותמין זה בלא זה מה שאין כן בשאר שטרות. וערכאות נמי לימא בקדושין היכא דליכא עדי מסירה ישראל דבגט ושחרור הוא דגורי דילמא אחי למיסמך עלייהו ומאכרינן ליה גיטא אחרינא אכל בקדושין כיון דמדאורייתא מקודשת משום עדי מסירה אי

אמרת אינה מקודשת שרית אשת איש לעלמא: ופרכין **חזרה גופא אימא בקידושין**. שאס מסר שטר קידושין לשלוחו ורנא לחזור חזר דאין כאן זכות הוא לה דאסר לה אכולי עלמא ומשום האי שטרא אינו מתחייב במוותותיה: **בשליחות בעל כורחה כו'**. כלומר דומיא דגיטין לא משכחת לה בקידושין דהא שליח זה משתלח אאלה לגרשה בעל כרחה וכן לעבד לשחררו על כרחו אכל בקידושין לא היה נעשה שליח אאלה זה היה כרחה הילכך הכי קמני צו שו גיטי נשים ושחרורי עבדים שליח זה היה נעשה שליח אאלן על כרחן ואס רנא הבעל חזר מה שאין כן בקידושין דאע"ג דחזר לא דומיא דהני הוא: **בתנאי' עד כותי פסול**. דחשידי אעדות שקר: **חוץ מגיטי נשים**. כדמפרש בגמרא: **לכפר עותנאיס**: **גב' מלח כותי מותר**. בפסח לאכילה ולא חיישין שמא החמיניה: **ואדם יולא בה ידי חובתו בפסח**. משום חובת לילה הראשון שהוא חייב לאכול מנה המשתמרת כדכתיב (שמות יב) בערב תאכלו מנות. ואפי' יעינין בה דלא החמיניה לא נפיק בה אלא אס כן עבד לה שימור לשם חובת מנה' דכתיב (שס) ושמרתם את המנות וכוחים בקיאיין הן שזריכה להשתמר לשמה ועושין לה שימור: **ר"א אוסר**. אף באכילה כל ימות הפסח דחשדינן להו שמא מחמצינ: **כל מנוה שהחזיקו בה כו'**. ובהכל שוחטין' מפרש דאחי ר"ש לאוספי אתנא קמא אף מנוה שהיא מדברי סופרים ואינה כחובה במורה אס החזיקו בה סמיכין עליהו: **אפי' שאר שטרות נמי**. דהא לא חשידי: אי דאחזק. בהלכות גיטין ופטרות: **וכגון דאחזק בזה**. בגיטין ושחרורין: **ולא אחזק בזה**. בשאר שטרות: אי הכי מאי איריא. דלא אכשרינן בגיטין אלא חד כותי דקמני מתני' עד כותי דחד כותי וחד ישראל הוא דמכשר אכל תרווייהו כותים לא: **לא הכשירו צו**. בגט אשה: **לעולם כר' אלעזר**. דלמר חשידי. וגיטין מאי טעמא הוכשר עד כותי: **כגון דחסיס ישראל**. עד השני: **לצפוק**. תחת כותי:

דאי

המביא גט פרק ראשון גיטין

בי קתני מילתא דלימא בקדושין כו'. כל הני לימנאו בקידושין דמולין ומביא בגט משום עיגונא אכל כאן^א אס תרנא לא תקבל הך קדושין^ב ועד כותי לא שייך בקדושין דבגט הוא דמכשירינן כלקמן משום דעדי הגט אין חותמין זה בלא זה (א) דאי לאו

דכתי חזר הוה לא הוה מחתים ליה מקמיה אכל בקדושין חותמין זה בלא זה דלא שייך למיגור משום כולסס דגבי גט גזרינן שמא יאמר כולסס חתומו ואס יחתמו זה בלא זה לאמר שחתמו צו שנים ויתנוהו לאשה ומסבזר שהיא מגורשת ותלך ותנשא ובעל קפיד אכל בקדושין אין לחוש אס מסבזר שהיא מקודשת^ג והא לא שכיחא שתקבל קדושין מאמר כיון שסבזרה להיות מקודשת וכן ערכאות כיון דליכא עדי מסירה ישראל כשר בקדושין אע"פ שחותמין עובדי כוכבים דליכא למיחש דילמא אחי למיסמך עלייהו דלא אחי לנדי תקלה צמה שסבזרה להיות מקודשת כדפירשנו וא"ת והאיכא זמן ששו גיטי נשים לשחרורי עבדים' כדאמר' בפרק ד' אחין (יבמות דף לא:) והא (ט) עבדא איכא דקני בכספא ואיכא דקני בשטרא ותקון רבנן זמן ה' ובשחרורי עבדים איירי ולא כמו שפירש שס בקוונטרס שטר מכירת עבד דא"כ^ד הוה מזי למפרך^ה מקרקעות וכל שטרות^ו ועוד דאותו^ז אינו נפסל כשאין צו זמן אלא בשטר שחרור איירי שנפסל בלא זמן כמו גיטי נשים וי"ל דכיון שרגילין לעשות זמן בלא שטרות לא תניא הכאס):

בשליחות בעל בורחה כו'.

פי' בקוונטרס והכי קתני צו שו גיטי נשים ושחרורי עבדים ששליח זה נעשה שליח אאלו בע"כ ואס רנא הבעל חזר מה שאין כן בקדושין דאע"ג דחזר לאו דומיא דהני הוא ואין נראה דאי מייירי בשליחות בעל כורחיהו רבנן נמי מרוד דחזר בעבד ואין זמין לו בעל כורחו' ונראה כפר"ח דכיון דבעבד ואשה איכא שליחות בעל כורחיהו הוה אמנינא דאין יכול לחזור דכיון דבא ליד השליח כאילו בא (ו) לידה דמי כיון שאין יכולים לעבד אכל קידושין דאין בע"כ פשיטא דחזר ומילתא דלימא בקדושין היינו דלימא חידוש בקדושין וקשה לימא דשוו לבע"כ והוו ארבע אפי' לרבנן^א: **מצת כותי מותרת**. ואס תאמר הלא גזרו על פתן כדאמריןן בפירקי דרבי אליעזר (פ' ג') לפי שהיו מבטלינן צנין בית המקדש צימי עורא^ב וקמני התם מכאן אמר רבי אליעזר כל האוכל פת כותי כאילו אוכל בשר חזיר ותניא נמי בפ"ק דחולין (דף יג.) גבי מין פתו פת כותי ואור"ת דמייירי בעיסת ישראל שעשה כותי מנה ממנה^ג וא"ת אמאי יולא בה ידי חובה דילמא לא שמרה לשם מנה דחשידי בקדושין וקשה וגו' וי"ל כגון דקים לן דאין לכותי מנה אחרת שיוכל לאסת בה ידי חובתו כדמשמע בריש חולין (דף ד.) קוטע ראשו של אחד מהן ונותנו לו אכלו מותר לאכול משחיטתו: **ואדם יוצא בה ידי חובתו**. זו אף זו קמני ואשמעינן דבקיאיין בשימור לשם מנה: **אי תנא קמא אפי' שאר שטרות נמי**. אור"י דמשמע דלת"ק^ד מהניא כתיבה^ה לחודיה אע"ג דלא אחזק מדלא קאמר את"ק אי דאחזוק כו' כדקאמר ארשב"ג וא"כ פשיטא ליה לש"ס דמנא לא אחזוק פירוש אין ידוע אי אחזוק דאי מנה כתיבה ואחזוק מנא ליה לש"ס דכתיבה לחודיה מהניא לתנא קמא^ו וכן משמע בפרק קמא דחולין (דף ד.) דמעיקרא מוקי פלוגמיהו ככתיבה ולא אחזוק דלת"ק מהניא ולרשב"ג לא מהניא ופריך האי כל מנוה שהחזיקו בה אס החזיקו בה מיבעי ליה משמע דלא ידיע לן אי אחזוק בה מדקאמר אס אחזוק בה מיבעי ליה וקשה דלמאי דמסיק התם דאחזוק בלא כתיבה איכא בינייהו דלתנא קמא לא מהני חזקה לחודיה מהני אע"ג דלא מהני לרשב"ג כדמשמע הכא כ"ש דמהני חזקה לחודה דעדיפא דמהני אף לרשב"ג ודוחק לומר אע"ג דממילתא דתנא קמא אין להוכיח דלא מהני חזקה לחודיה מכל מקום יש לדקדק מרשב"ג דאמא לטפויי חזקה לחודה מכלל דלתנא קמא לא מהני ונראה לר"י דלמסקנא דהתם מנה כתיבה והשתא יש להוכיח מתנא קמא גופיה דחזקה לחודה לא מהניא מדנקט מנה דכתיבה ואחזוק דאי חזקה לחודה מהניא הוה ליה למינקט שחיטה דליכא אלא חזקה לחודה ואס תאמר אס כן מנא ליה דכתיבה לחודה מהני לתנא קמא כיון דמנא כתיבה ואחזוק ויש לומר מדלא מפרש בדיהא מנת כותי מותרת הואיל והחזיקו בה משמע דלא הוי טעמא אלא משום דכתיבה שהוא טעם הידוע לכל בלא שום פירוש ואס תאמר כיון דלתנא קמא חזקה לחודה לא מהניא מנא לן דכתיבה לחודיה לא מהניא לרבנן שמעון צן גמליאל דפריך אי אחזוק כו' דילמא כתיבה עדיפא דמהני אפי' לתנא קמא וכל שכן דמהי לרבנן שמעון צן גמליאל ועוד במסקנא דחולין הוה ליה למימר אחזוק בדלא כתיבה נמי איכא בינייהו מדלא

ורשב"ג לטפויי אתא למימר דמהני מנא ליה דלא מהני לת"ק כיון דכתיבה לחודיה מהני אע"ג דלא מהני לרשב"ג כדמשמע הכא כ"ש דמהני חזקה

לחודה דעדיפא דמהני אף לרשב"ג ודוחק לומר אע"ג דממילתא דתנא קמא אין להוכיח דלא מהני חזקה לחודיה מכל מקום יש לדקדק מרשב"ג דאמא לטפויי חזקה לחודה מכלל דלתנא קמא לא מהני ונראה לר"י דלמסקנא דהתם מנה כתיבה והשתא יש להוכיח מתנא קמא גופיה דחזקה לחודה לא מהניא מדנקט מנה דכתיבה ואחזוק דאי חזקה לחודה מהניא הוה ליה למינקט שחיטה דליכא אלא חזקה לחודה ואס תאמר אס כן מנא ליה דכתיבה לחודה מהני לתנא קמא כיון דמנא כתיבה ואחזוק ויש לומר מדלא מפרש בדיהא מנת כותי מותרת הואיל והחזיקו בה משמע דלא הוי טעמא אלא משום דכתיבה שהוא טעם הידוע לכל בלא שום פירוש ואס תאמר כיון דלתנא קמא חזקה לחודה לא מהניא מנא לן דכתיבה לחודיה לא מהניא לרבנן שמעון צן גמליאל דפריך אי אחזוק כו' דילמא כתיבה עדיפא דמהני אפי' לתנא קמא וכל שכן דמהי לרבנן שמעון צן גמליאל ועוד במסקנא דחולין הוה ליה למימר אחזוק בדלא כתיבה נמי איכא בינייהו מדלא קאמר

י.

עין משפט ונר מצוה

נח א ב מיי פ"ו מהל' עבדים הל"ו סמג עשין פו טו"ע יו"ד סי' רסו סעי' מז:

מוסף תוספות

א. לא תקינו בקידושין, דלא שייך כאן טעמא דעיגונא. מוס' הרל"ש. ב. אם לא יהא מקיים ועד שתרע שנועשה לשמה. מוס' הרל"ש. וכיון דברירה תליא מילתא ואידיה שקלא להו מדעתה, ואי אחי בעל ומערער נמי מצוי מגרש לה, למאי נחישו להו. רשב"א. ג. נדלא נפיק מינה חורבה. מוס' הרל"ש. ד. וליתיה בקידושין. מוס' הרל"ש. ה. לידע מתי נאסר בשפחה והותר בבית ישראל. מוס' יבמות לא: ד"ה והא. ועי' מוס' קמון ח. ד"ה מפני. שאומר טעם אחר. ו. מ"ש דנקט עבד. מוס' יבמות דלא: ד"ה והא. ז. [מן]שטר מכירת. מוס' יבמות לא: ד"ה והא. ח. שכנתבין בהן זמן. מוס' הרל"ש. ט. שטר מכירת עבד. מוס' הרל"ש. י. כיון דעומד בצווח ואומר שאינו רוצה להשתחרר ודאי חוב הוא לו. מוס' הרל"ש. יא. ועי' מוס' הרל"ש ויטענא' שמתלעס. יב. וליכא לבימור דהיינו בכותים ראשונים דכתיב בהם ואת אלהיהם היו עבדים'. דהא. מוס' חולין ד. ד"ה מנא. יג. [ונמוס'] קידושין עו. ד"ה מנא. וכן כרענא' דחולין ד. ד"ה דמנא מנא. מי בעי קמא. יד. יד. אבי חזקה. מוס' הרל"ש. טו. באורייתא. רש"י חולין דף ד. טו. דלמא רבנן תרתי בעי. מוס' הרל"ש.

פסקי ר"ד

כל גט שיש עליו עד כותי פסול חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים ומעשה שהביאו לפני ר"ג לכפר עותני גט אשה והכשירו אע"פ שהיו עדיו עדי כותים פי' כל שטר שחתום בו עד כותי פסול שהכותים הם חשודים להעיד עדות שקר חוץ מגיטי וכו' לקמן מפרש טעמא א"ר אלעזר לא הכשירו בגט אלא ע"א כותי בלבד ובגנין דחתם ישראל לבסוף